

دانش آموز گرامی، با تقدیم بهترین درودها و آرزوی موفقیت شما، درست ترین گزینه را انتخاب و با مداد مشکی نرم، خانه مربوط را در پاسخ نامه به روش درست کاملاً سیاه کنید.

◇ پرسش های کتاب فارسی پایه دهم دبیرستان ◇

الف) قلمرویی:

۱) اگر مصراع اول بیت: «کمان را بمالید رستم به چنگ / گزین کرد یک چوبه تیر خدنگ» را برای اساس ترتیب اجزای جمله در زبان فارسی مرتب کنیم، کدام گزینه ترتیب آن را نشان می دهد؟

۱- نهاد + مفعول + متمم + فعل

۲- نهاد + مفعول + مسند + فعل

۳- نهاد + متمم + مفعول + فعل

۴- نهاد + مفعول + قید + فعل

۲) در گروه واژگان زیر چند نادرستی املائی یافت می شود؟

غلغله زن و خروشان / ضمایم و تعلیقات / کژ طبع جانور / مخزول و نالان / برهنگی و عاجزی / پلاس پاره / کبکان و غوکان / زندگی مرفحی / تالع مسعود / عزای اشرف اولاد آدم / بدر و حنین و عاشورا / صدای هممه / جسارت و جرئت / انتظار طاقت فرسا / عنان و سنان / ازدحام مردم

۱- دو

۲- سه

۳- چهار

۴- پنج

۳) در کدام گزینه معنای واژه «همسری» با بقیه تفاوت دارد؟

۱- در بن این پرده نیلوفری / کیست کند با چو منی همسری؟

۲- همسری با انبیا برداشتند / اولیا را همچو خود پنداشتند

۳- گر زند خورشید لاف همسری / با تو از روی مهت شرمنده باد

۴- من سری دارم که در پایت کشم / گر تو در خوبی نداری همسری

۴) در همه گزینه ها ساختمان همه واژه ها یکسان است؛ بجز.....

۱- وفادار، دانشجو، رستخیز، رزم آزما

۲- صورتگر، بی قرار، ریحان ها، دبیرستان

۳- دانش آموزی، روز مرگی، بددلی، هنرآموزی

۴- سودا، مصاحبت، آفتاب، گیتی

۵) با توجه به معنی املائی همه واژه ها درست است؛ بجز.....

۱- نمط: روش

۲- عوان: وقت و هنگام

۳- مولع: حریص

۴- بیغوله: کنج

۶) معنای کدام واژه نادرست است؟

۱- خطه: سرزمین

۲- همآورد: حریف

۳- هرا: آواز ملیح

۴- فرقت: جدایی

۷) کدام گزینه از لحاظ معنی با گزینه های دیگر متفاوت است؟

۱- ویله

۲- رها

۳- صدا

۴- ناله

۸) کدام گزینه ممال شمرده نمی شود؟

۱- قبیح

۲- رکیب

۳- سلیح

۴- مزیح

۹) کاربرد «واو» در کدام گزینه متفاوت است؟

- ۱- باز این چه نوحه و چه عزا و چه ماتم است.
۲- در مملکت چو غرش شیران گذشت و رفت.
۳- مرد حقه را برگرفت و به خانه رفت.
۴- می گویم و بعد از من گویند به دوران‌ها.

۱۰- در کدام مصراع جهش یا پرش ضمیر اتفاق افتاده است؟

- ۱- تنم گر بسوزی، به تیرم بدوزی.
۲- گفتم که نوش لعلت مارا به آرزو کشت.
۳- ای بی‌نشان محض نشان از که جویمت.
۴- تن بی‌سرت را که خواهد گریست.

ب) قلمرو ادبی:

۱۱) آرایه کدام گزینه در مقابل آن نادرست نوشته شده است؟

- ۱- از یال غارب به زیر آمد دم را آویخت. (مراعات نظیر)
۲- عشق شوری در نهاد ما نهاد. (جناس)
۳- کنون رود خلق است دریای جوشان. (ایهام)
۴- بر آن شانه که پیامبر پا نهاد، کودکان را نشاندی. (تلمیح)

۱۲) مفهوم کنایی همه گزینه‌ها به جز ..... درست است.

- ۱- دریا دل بودن: بخشنده و ایثارگر بودن
۲- خشت زدن: پرحرفی و کار بی‌هوده کردن
۳- کمیت کسی لنگ بودن: ناتوان بودن
۴- دل مشغول چیزی بودن: مهرورزی کردن

۱۳) عبارت «پشت دوتا کردن» کنایه از ..... است.

- ۱- ناتوان شدن
۲- خمیده شدن
۳- تعظیم کردن
۴- نماز گزاردن
۱۴) کدام گزینه با توجه به بیت «همه تیغ و ساعد ز خون بود لعل / خروشان دل خاک در زیر نعل» نادرست است؟

- ۱- دل خاک: تشخیص
۲- لعل: مشبّه به
۳- خون: مشبّه
۴- نعل: مشبّه به

۱۵) بیت پیشین «به مردی به میدان نهادند روی / جهان شد از ایشان پر از گفت و گوی» کدام است؟

۱- که اینان ز آب و گل دیگرند / نگهبان دین، حافظ کشورند

۲- بداندیش را آتش خرمن‌اند / خدنگی گران بر دل دشمن‌اند

۳- ز کس جز خداوندشان بیم نیست / به فرهنگشان حرف تسلیم نیست

۴- خروشان و جوشان به کردار موج / فراز آمدند از کران فوج

۱۶) کدام واژه در بیت «من آزاده از خاک آزادگانم / گل صبر می‌پرورد دامن من» «مجاز» از «سرزمین» است؟

- ۱- دامن
۲- خاک
۳- گل
۴- آزاده

۱۷) کدام آرایه در بیت: «ای غنچه خندان، چرا خون در دل ما می‌کنی / خاری به خود می‌بندی و ما را ز خود وا می‌کنی»

به کار نرفته است؟

- ۱- تشخیص
۲- واج‌آرایی
۳- حس‌آمیزی
۴- کنایه

۲۳) کدام گزینه با بیت‌های دیگر قرابت معنایی ندارد؟

- ۱) تنم گر بسوزی، به تیرم بدوزی / جدا سازی ای خصم، سر از تن من کجا می‌توانی ز قلبم ربایی / تو عشق میان من و میهن من
  - ۲) هیچت اگر دانش است و غیرت و ناموس / مادر خود را به دست دشمن میسند
  - ۳) جز از جام توحید، هرگز ننوشم / زنی گر به تیغ ستم، گردن من
  - ۴) تاز بر خاکی ای درخت برومند / مگسل از این آب و خاک رشته پیوند
- ۲۴) در کدام گزینه مفهوم عبارت مشخص شده آمده است؟**

« جواب نبشت که: شهر را از عدل دیوار کن و راه‌ها از ظلم و خوف پاک کن.»

- ۱- در شهر عدل و عدالت را اجرا کن.
  - ۲- شهر را درست و عادلانه دیوار کشی کن.
  - ۳- دور شهر دیوار بکش و آن را محصور کن.
  - ۴- برای اجرای عدالت اطراف شهر دیوار بکش.
- ۲۵) کدام گزینه از محتوای درس «غرث شیران» از سیف فرغانی که با بیت «هم مرگ بر جهان شما نیز بگذرد / هم رونق زمان شما نیز بگذرد» دریافت نمی‌شود؟**

- ۱- قدرت و مقام فناپذیر و نابود شدنی است.
  - ۲- اجل و مرگ همه را به کام خود می‌کشد.
  - ۳- خوشی‌های زودگذر و فرصت‌ها از دست رفتنی‌اند.
  - ۴- سختی‌ها تحمل‌ناپذیراند و به آینده نمی‌توان امیدوار بود.
- ۲۶) کدام گزینه با توجه به درس: «در سایه سار نخل ولایت» که درباره حضرت علی علیه‌السلام است و با مصراع‌های زیر شروع می‌شود، همخوانی ندارد؟**

- «خجسته باد نام خداوند / نیکوترین آفریدگاران / که تو را آفرید / از تو در شگفت هم نمی‌توانم بود / که دیدن بزرگی‌ات را / چشم کوچک من بسنده نیست /...»**
- ۱- توصیف ساده زیستی و از خودگذشتگی حضرت
  - ۲- توصیف زیبایی‌های کلام حضرت در نهج‌البلاغه
  - ۳- دلاوری، روشنگری و هدایتگری حضرت
  - ۴- یتیم‌نوازی و عطوفت علی علیه‌السلام

۲۷) کدام گزینه به یکی از ویژگی‌های معلّم در عبارت: «معلّم دور نبود، صورتک به رو نداشت.» اشاره دارد؟

- ۱- صمیمیت و صداقت
  - ۲- سادگی و آرامش
  - ۳- خلق و خوی نیکو
  - ۴- مهارت در نقاشی
- ۲۸) کدام گزینه با توجه به بیت: «چو رهام گشت از کشانی ستوه / بیچید زو روی و شد سوی کوه» نادرست است؟**
- ۱- بیچید روی: برگشت، فرار کرد.
  - ۲- شد: رفت
  - ۳- ستوه گشت: به ستوه آمد، خسته شد.
  - ۴- رهام: پهلوان تورانی

۲۹) مفهوم بیت: «صورت زیبای ظاهر هیچ نیست / ای برادر سیرت زیبا بیار» با کدام عبارت همخوانی ندارد؟

- ۱- گفته‌اند نیکوترین از بهر آن بود که یوسف صدیق وفادار بود و یعقوب، خود او را به صبر، آموزگار بود.
- ۲- نیکوخو، بهتر هزار بار از نیکو رو. نبینی که یوسف را از روی نیکو، بند و زندان آمد و از خوی نیکو امر و فرمان آمد.
- ۳- آن که گفتیم سیرتش نیکوترین سیرت‌ها بود، از بهر آن که از روی نیکوش حبس و چاه آمد و از خوی نیکوش، تخت و گاه آمد.
- ۴- سیرتش بهترین سیرت‌ها بود، از بهر آن که در مقابله جفا، وفا کرد و در مقابله زشتی، آشتی کرد و در مقابله لثیمی کریمی کرد.

۳۰) معنا و مفهوم کدام عبارت درست بیان شده است؟

- ۱- وسعتی نداشت که حال مرا مرمتی کند: وضع مالی خوبی نداشت که به من کمک کند.
- ۲- قیاس کند که مرا اهلیت چیست: محل زندگی مرا با خود مقایسه کنند.
- ۳- خلف صدق نیکان هنرور خود بود: مخالف هنرمندی نیاکان خود بود.
- ۴- در کاری داد از خویش بده: به فکر کارهای خودت باش.

◇ پرسش‌های کتاب پرتو سخن ◇

ت) فصل دوم: قالب‌های شعر فارسی:

۳۱) در باره قالب شعری «قطعه» کدام گزینه درست نیست؟

- ۱- ناصر خسرو و رودکی قطعه‌سرا هستند.
- ۲- مصراع‌های دوم همه بیت‌ها، هم‌قافیه هستند.
- ۳- قطعه از ۲ تا ۱۴، ۱۵ بیت شکل می‌گیرد.
- ۴- به مسائل اجتماعی و پند و اندرز می‌پردازد.

۳۲) بیت زیر سرآغاز یک قصیده است. این بیت در اصطلاح ادبی چه نام دارد؟

ایها الناس جهان جای تن آسانی نیست   مرد دانا، به جهان داشتن ارزانی نیست

- ۱- مطلع
- ۲- شریطه
- ۳- مقطع
- ۴- تخلص

۳۳) کدام گزینه نادرست است؟

- ۱- قافیه در شعر کهن اجباری است، اما ردیف اختیاری است.
- ۲- شاعران نوپرداز در شعر نیمایی برای قافیه اهمیت قائل نیستند.
- ۳- قافیه تأثیر موسیقایی دارد و در نوع قالب شعر تأثیر بسزایی دارد.
- ۴- قالب در واقع شکلی است که قافیه و تعداد ابیات به شعر می‌بخشد.

۳۴) کدام گزینه عاشقانه و بزمی است؟

- ۱- منطق الطیر عطار
- ۲- حدیقه سنایی
- ۳- مثنوی معنوی مولانا
- ۴- ویس و رامین

۳۵) کدام گزینه درباره ترکیب بند نادرست است؟

- ۱- همانند ترجیع بند مرکب از چند بخش است.
- ۲- هر بخش درون‌مایه و قافیه‌ای مانند غزل دارد.
- ۳- هر بخش با یک بیت غیر تکراری، اما هم‌قافیه به هم پیوند می‌خورد.
- ۴- هاتف اصفهانی ترکیب بند معروفی دارد.

ث) فصل سوم: سبک‌های شعر فارسی:

۳۶) همه گزینیه‌ها بجز ..... از ویژگی‌های شعر سبک عراقی است؟

- ۱- توجه به آرایه‌های لفظی و معنوی
- ۲- کثرت لغات و ترکیبات عربی
- ۳- سادگی بیان و کهنگی تعبیرات
- ۴- گرایش به عرفان و تصوّف در شعر

۳۷) کدام گزینه از مختصات سبک هندی نیست؟

- ۱- به کار بردن اصطلاحات و لغت عامیانه
- ۲- استفاده فراوان از تمثیل و کنایات و استعاره‌های دور از ذهن
- ۳- مبارزه با خرافات و عدم گرایش به تصوّف
- ۴- اظهار یأس و نامرادی در شعر

۳۸) برجسته‌ترین شاعر سبک واسوخت کیست؟

- ۱) وحشی بافقی
  - ۲) بابا فغانی شیرازی
  - ۳) کلیم کاشانی
  - ۴) قانّی شیرازی
- ۳۹) اولین شعر نیمایوشیج که از جهت محتوا و بافت کلام و زبان شعری با شعر گذشتگان متفاوت بود، چه نام داشت؟
- ۱) ققنوس
  - ۲) مرغ آمین
  - ۳) غراب
  - ۴) افسانه

۴۰) مفهوم کدام جمله نادرست است؟

- ۱) قالب‌های رایج در دوره سامانی عبارت‌اند از: قصیده، مثنوی، رباعی و دوبیتی.
- ۲) در سبک عراقی شعر صوفیانه و غزل عارفانه توسعه و گسترش می‌یابد.
- ۳) در دوره غزنوی و سلجوقی شعر از دربار فاصله می‌گیرد و به میان طبقات گوناگون مردم راه می‌یابد.
- ۴) در دوره مشروطه توجه به ایران باستان و انتقاد از ستم و بیداد گسترش می‌یابد.

ج) فصل چهارم: نثر فارسی و انواع آن:

۴۱) نثر کتاب‌های «تاریخ بیهقی» و «تاریخ جهانگشا» به ترتیب چه نوع نثری است؟

- ۱- نثر مرسل - نثر مصنوع و متکلف
- ۲- نثر فنی و مسجّع - نثر مرسل
- ۳- نثر مصنوع و متکلف - نثر مرسل
- ۴- نثر مرسل - نثر فنی و مسجّع

۴۲) علت ظهور نثر فنی و مسجّع چیست؟

- ۱- علت ظهور این نوع نثر اختلاط خراسانیان و عراقیان می‌باشد.
- ۲- علت پیدایش آن را باید در توسعه مدارس دینی و توجه ادبا به بلاغت عربی دانست.
- ۳- علت ظهور این نوع نثر استعمال فراوان لغات عربی و ترکی و انحطاط نثر باید دانست.
- ۴- علت پیدایش این نوع نثر آشنایی ایرانیان با علوم و تمدن جدید است.

۴۳) متن زیر ویژگی‌های چه نوع نثری است؟

«استعمال لغات عربی، تمثیل و استشهاد به آیات و احادیث و اشعار عربی و فارسی، اطناب و درازگویی، به کار بردن سجع و موازنه و حذف فعل به قرینه».

- ۱- دوره بازگشت ادبی
- ۲- مصنوع و متکلف
- ۳- فنی و مسجّع
- ۴- بین بین

۴۴) نوشته زیر چه نوع نثری دارد؟

«سپاس و آفرین مر خدای کامران و کامکار و آفریننده زمین و آسمان را آن کش نه همتا و نه انباز و نه دستور و نه زن و نه

فرزند، همیشه بود و همیشه باشد و بر هستی او نشان آفرینش پیداست، آسمان و زمین و شب و روز و آنچه بدو اندرست.»

۱- ساده و مرسل   ۲- مسجع و فنی   ۳- مصنوع و متکلف   ۴- بازگشت ادبی

۴۵) کتاب «کلیده و دمنه» نگارش نصرا... منشی در کدام سبک نثری می گنجد؟

۱- دوره بازگشت ادبی   ۲- مصنوع و متکلف   ۳- فنی و مسجع   ۴- بین بین

چ(فصل نهم: آرایه های ادبی:

۴۶) در بیت: «در آسمان سینه من ابر بغض خفت / صحرای دل بهانه باران گرفته است» چند تشبیه وجود دارد؟

۱- دو تشبیه   ۲- یک تشبیه   ۳- چهار تشبیه   ۴- سه تشبیه

۴۷) کدام آرایه بر زیبایی بیت زیر افزوده است؟

«در بیابان گر به شوق کعبه خواهی زد قدم   سرزنش ها گر کند خار مغیلان، غم مخور»

۱- تشبیه   ۲- تشخیص   ۳- تخلص   ۴- تضمین

۴۸) در کدام گزینه «ایهام» به چشم نمی خورد؟

۱- به خواب عافیت آنکه به بوی موی تو باشم   ۲- گفتا غلطی خواجه در این عهد وفا نیست

۳- گفتم که ماه من شو، گفتا اگر برآید   ۴- نیکی به جای یاران فرصت شمار یارا

۴۹) در عبارت «نه هر که به قامت مهتر، به قیمت بهتر» چه آرایه ای به کار رفته است؟

۱- جناس و سجع   ۲- تشبیه و تشخیص   ۳- استعاره و مجاز   ۴- کنایه و نماد

۵۰) آرایه به کار رفته در بیت زیر با کدام گزینه یکسان است؟

«مزرع سبز فلک دیدم و داس مه نو   یادم از کشته خویش آمد و هنگام درو»

۱- طاعت از دست نیاید گنهی باید کرد   در دل دوست به هر حيله رهی باید کرد

۲- از صدای سخن عشق ندیدم خوشتر   یادگاری که در این گنبد دوار بماند

۳- مطرب عشق عجب ساز و نوایی دارد   نقش هر نغمه که زد راه به جایی دارد

۴- تنور شکم دم به دم تافتن   مصیبت بود روز نیافتن

پیروز و سرافراز باشید.

دانش آموز عزیز،

شماره داوطلبی خود را برای دریافت کارنامه یادداشت کنید. از طریق اینترنت می توانید نتیجه المپیاد و کارنامه شخصی دانش آموزان خود تا ۱۵ فروردین ۱۳۹۷ در پایگاه اطلاع رسانی انجمن به نشانی: www.parheeb.ir ببینید. در ضمن برای دریافت اطلاعات بیشتر به همین پایگاه مراجعه کنید.